

ضرورت فراگیری اصول عقاید

از منظر مذاهب کلامی
(امامیه، اشاعره، معتزله، ماتریدیه)

www.ketab.ir

محمد زاهدی مقدم

سرشناسه	: زاهدی مقدم، محمد، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: ضرورت فراگیری اصول عقاید از منظور کلامی (امامیه، اشاعره، معتزله، ماتریدیه) / محمد زاهدی مقدم
مشخصات نشر	: قم: انتشارات قدس، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۳۱۲ ص؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک	: 978-600-379-097-1
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا.
یادداشت	: کتابنامه
موضوع	: اسلام -- فرقه‌ها -- عقاید اهل سنت -- فرقه‌ها شیعه -- فرقه‌ها -- عقاید کلام اهل سنت
رده‌بندی کنگره	: BP ۲۳۶
رده‌بندی دیویی	: ۲۹۷/۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۵۷۰۲۳۰
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا	

انتشارات قدس

ضرورت فراگیری اصول عقاید
از منظر مذاهب کلامی
(امامیه، اشاعره، معتزله، ماتریدیه)

مؤلف: محمد زاهدی مقدم

صفحه‌آرا: ناظری / چاپ: فجر

قطع: وزیری - ۳۱۲ صفحه

نوبت چاپ: اول - پاییز ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

ناشر: انتشارات قدس

قم - خیابان شهدا - کوچه ممتاز - پلاک ۶۹ - تلفکس: ۰۲۵-۳۷۷۴۴۰۵۳

❖ کلیه حقوق محفوظ و مخصوص می‌باشد ❖

ISBN: 978-600-379-097-1

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۷۹-۰۹۷-۱

قیمت: ۴۵/۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

فصل اول: مباحث مقدماتی / ۱۷

۱۹.....	معرفت
۲۳.....	نظر
۲۵.....	۱- نظر در اصطلاح منطقی:
۲۶.....	۲- نظر در اصطلاح عارفان:
۲۶.....	۳- نظر در اصطلاح اهل کلام:
۲۷.....	علم و اجتهاد
۲۷.....	معنای لغوی علم
۲۸.....	معنای اصطلاحی علم
۲۹.....	اقسام علم
۲۹.....	۱. علم حضوری و حصولی
۳۰.....	۲. علم تصویری و تصدیقی
۳۱.....	۳. علم فعلی و انفعالی
۳۱.....	۴. علم ضروری و اکتسابی
۳۱.....	معنای لغوی اجتهاد
۳۳.....	معنای اصطلاحی علم اجتهادی
۳۴.....	یقین
۳۴.....	معنای لغوی یقین

معنای اصطلاحی یقین.....	۳۵
یقین در اصطلاح فلسفی:.....	۳۵
یقین در اصطلاح کلامی:.....	۳۵
یقین در اصطلاح عرفانی:.....	۳۵
تقلید.....	۳۷
معنای لغوی تقلید.....	۳۷
معنای اصطلاحی تقلید.....	۳۸
عقاید.....	۳۹
معنای لغوی عقاید.....	۳۹
معنای اصطلاحی عقاید.....	۴۰
اصول دین.....	۴۲
معنای لغوی اصول.....	۴۲
معنای لغوی دین.....	۴۳
معنای اصطلاحی دین.....	۴۳
معنای اصول دین در اصطلاح علم کلام.....	۴۵
مذاهب چهارگانه کلامی.....	۴۶
امامیه.....	۴۷
روش کلامی امامیه.....	۴۸
اصول دین از نظر امامیه.....	۵۰

مقدمه

تعالیم دین به سه محور عقاید، احکام و اخلاق تقسیم می شود. و در این میان، عقاید از اهمیت بیشتری برخوردار است چرا که زیربنای دین محسوب می شود. اساس و زیربنای رفتار مادی و معنوی هرانسانی، اصول عقاید اوست. اگر اعتقادات او حق، صحیح و مطابق واقع باشد، اخلاق و رفتار انسان نیز که ثمره آن است پاک و طیب می گردد و انسان را در مسیر صعودی به سوی کمال یاری می دهد، و اگر اعتقادات ناحق و باطل باشد اعمال و اخلاق انسان نیز خبیث گردیده، سرعت او را در فرورفتن در منجلاب تباهی افزون می بخشد، از این رو، مذاهب اسلامی به فراگیری عقاید اهتمام ویژه دارند و امتیاز اسلام همین عقلانی و اجتهادی بودن آن است، برخلاف مسیحیت و ادیان دیگر که اول ایمان می آورند و بعد استدلال می کنند،^۱ که این خود خطایی بسیار بزرگ است از این جهت که این نوع ایمان ها متزلزل و بر پایه یقین نیست.

مذاهب اسلامی (امامیه، اشاعره، معتزله و ماتریدیه)، در اصل لزوم فراگیری عقاید بر مبنای تعقل و تفکر و وحدت نظر دارند. در این میان برخی متکلمان یا گروه های زیر مجموعه مذاهب کلامی فراگیری را تا حد کسب اطمینان و لودر حد

۱. شلسون، ۱۳۷۱، ۵؛ پترسون، هاسکر، ۱۳۸۳، ۷۰.

ظن و گمان مجزی دانسته، علم و ایمانی را که از راه تقلید نیز بدست آید مجزی می‌دانند.

ضرورت این تحقیق از این جهت بوده که، پژوهش‌هایی که پیرامون اصول اعتقادی در حوزه کلام اسلامی انجام شده است، بیشتر حول محوراثبات این اصول بوده است و درباره اصل لزوم فراگیری اعتقادات یا بحثی نشده و یا کمتر بحث شده است که معمولاً در ابتدای مباحث کلامی در ذیل عنوان «النظر فی معرفة الله» به آن پرداخته شده است. لذا این تحقیق با رجوع به منابع کلامی امامیه، معتزله، اشاعره و ماتریدیه به دیدگاه‌ها و ادله آنان می‌پردازد.

در پایان، بر خود لازم می‌دانم از اساتید و افاضل فرهیخته حوزه و دانشگاه، جناب حجت الاسلام دکتر رحیم لطیفی و حجت الاسلام دکتر مهدی عزیزان، که با وجود مشغله‌های فراوان، به این بنده عنایت داشته و با راهنمایی‌های محققانه خود در به سامان رساندن این پژوهش علمی، نقش به سزایی را ایفا کرده‌اند، صمیمانه تقدیر و تشکر کنم.

و نیز بر خود لازم می‌دانم اذعان و اعتقاد قلبی خود را ابراز دارم که اگر توفیقات خدای متعال و عنایات اهل بیت علیهم‌السلام نبود، از برداشتن کوچک‌ترین قدمی در این راه، عاجز و ناتوان بودم.

و ما توفیقی الا بالله، علیه توکلت و الیه انیب

محمد زاهدی مقدم

مهر ۱۴۰۰

قم المقدسه